

**VARIG
STJØRDAL
FORSIKRING**

ÅRSBERETNING 2018

Innledning

Varig Stjørdal forsikring gjensidig er et lokalt selvstendig forsikringsselskap med konsesjon for kommunene Meråker, Stjørdal og Malvik. Vårt virke er basert på et Samarbeide med Gjensidige om leveranser i hele bredden når det gjelder forsikring. Videre har vi avtale som regulerer oppgjøret oss i mellom for egen brannforretning inkludert kjøp av reassuranse.

Varig Stjørdal ble etablert i 1838 og har etter hvert blitt en betydelig næringslivsaktør. Vårt hovedfokus er å sikre liv, helse og verdier gjennom kompetent forsikringsrådgiving. I tillegg til betydelige andeler av landbruksmarkedet er vi lokalt det største selskapet innenfor næringslivssegmentet og i privatmarkedet.

Virksomheten drives fra egne eide lokaler i Kjøpmannsgata 10 i Stjørdal, og er basert på distribusjon av Gjensidiges produkter gjennom våre lokale forsikringsrådgivere, og via elektronisk distribusjon gjennom Gjensidige.no.

Varig Stjørdal er et kundeeiet selskap, daglig leder er Bjørn Ove Slind.

Hovedtrekk 2018

- Porteføljevækst brutto på 4,8%. Bestandspremien 31.12.2018 er MNOK 137,7
- Redusert brannpremie for egen regning til MNOK 23,6
- Skadeprosent for egen regning 147,2%
- Skadeprosent brutto 84,5%
- Kostnadsprosent 18 %
- Finansavkastning MNOK -5,8

Virksomheten i 2018 – styrets beretning

Varig Stjørdal har gjennom året opplevd en fin porteføljeutvikling, det har blitt satset på kompetanseutvikling. Det å balansere god pleie av eksisterende kunder og samtidig klare flytte kunder fra andre selskaper går godt.

Gjensidige forsikring leverer noe av det beste i markedet hva gjelder produkter og oppgjør til våre kunder. Videre har vi levert utbytte på 15% til våre kunder for 2017. Vi har i 2018 vært en tydelig samfunnsaktør gjennom store investeringer i skadeforebygging, satsing på det lokale kultur og idrettsliv. Styret har også investert betydelige midler i lokalt næringsliv i 2018.

Det er imidlertid to ting som gjør året noe spesielt og det er først og fremst rekordartet med branner og dessverre store skader. Vi blir truffet av 4 skader som går utover vår egenandel på MNOK 3 mill. i reassuransekontrakten. Dette er høyst spesielt og har ikke inntruffet med så mange storskader tidligere. Parallelt med dette har vi opplevet en svært dårlig avslutning av året i kapitalmarkedene. Når disse begivenhetene treffer samtidig fører det til et dårlig økonomisk resultat og underskudd for virksomheten i 2018.

Varig Stjørdal opplever sterk kundelojalitet og scorer høyt på kundetilfredshet.

Av strategiske forhold har styret og administrasjonen i selskapet jobbet iherdig med å sette kursen riktig fremover. Både styreleder og daglig leder er involvert i felles prosjekter for alle brannkassene i Norge. Konkret så vil arbeidet med utviklingen av egne eiendommer i Kjøpmannsgata 8 – 12 igangsettes i 2019.

Årsregnskapet

Premieinntekter

Varig Stjørdal hadde i 2018 brutto forfaltt premie på MNOK 137,7 som er en vekst på 4.8% fra 2017. Brannpremie for egen regning utgjorde MNOK 23,6 som er en reduksjon på -1.3% mye av dette skyldes at risikoer med forsikringssum over MNOK 100 løftes over i et eget reassuranseprogram og ut av våre bøker.

Erstatningskostnader

Brutto skadeprosent er i 2018 på 84.5% mot 66.7 i fjor
Erstatningskostnader for egen regning er på 147,2% i fjor 35,2%
Disse resultatene viser en stor økning på erstatningssiden, noe vi kan se også på landsbasis.
Erstatningskostnadene for egen regning er utelukkende preget av mange storskader for Varig Stjørdal.
Vår egenandel ved større skader er MNOK 3, vi har i 2018 - 4 skader over dette nivået.

Driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader var på MNOK 11,7.
Kostnadsprosenten er 18 % i 2018.

Finansavkastning

Varig Stjørdal har en langsiktig og godt diversifisert kapitalforvaltningsportefølje.
2018 ble preget av ustabil global økonomi og fortsatt lave renter. Lokale forhold så har vi god avkastning på Tangen Næringsbygg så vel som lokale bankplasseringer og egen eiendom.
Mest negativ er aksjefondsporteføljene og i særdeleshet utenlandske aksjer.
Samlet underskudd av finansvirksomheten i 2018 er MNOK 5.7.

Resultat

Resultat før skattekostnad ble i 2018 et underskudd på MNOK -10.1 mot 21.0 i 2017.
Resultat etter skattekostnad viste et underskudd på MNOK 9.7.

Balanse

Forvaltningskapitalen i Varig Stjørdal var ved årsskiftet MNOK 284 mot 276 i 2017, en økning på 3%.
Selskapets eiendeler består vesentlig av finansielle investeringer med totalt MNOK 253 til svarende 89% av balansen.

Selskapets egenkapital utgjorde 31.12.18 MNOK 225 mot 240 i 2017 som utgjorde 80% av balansen.

Selskapets forpliktelser består vesentlig av forsikringstekniske avsetninger.

Selskapet har ingen gjeld, lån eller lånerammer foruten de forpliktelser som følger av selskapets drift og ordinære virksomhet.

Kapitaldekningsgrad(SCR) 304%

Styrets vurdering

Årsregnskapet

Styret konstaterer at selskapet i 2018 har tilfredsstillende utvikling med salg og portefølje. Økonomisk så har det derimot vært en tung årgang med dårlig økonomisk resultat. Styret vurderer at dette allikevel ikke gir grunnlag for å iverksette spesielle tiltak.

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets oppfatning fyllestgjørende informasjon om virksomheten i Varig Stjørdal i 2018 og om selskapets stilling ved årsskiftet.
I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at dette derfor er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet. Det er ikke inntruffet hendelser etter regnskapsårets avslutning som er vesentlig for vurdering av selskapets resultater eller stilling.

Risikoforhold

Varig Stjørdal har i 2018 gjennomført en egenvurdering av risiko- og kapitalsituasjonen- gjennom en ORSA prosess.

Formålet med ORSA prosessen er å sikre at styret har tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere om Varig Stjørdal sin risikoprofil er innenfor vedtatt risikorammer gitt i kapitalforvaltningsinstruks og gjeldende strategiske beslutninger. ORSA prosessen skal videre dokumentere at Varig Stjørdal har nødvendig kapital til å dekke opp virksomhetens risikoeksponering, både på kort og lang sikt.

Varig Stjørdal er godt kapitalisert med en minste kapitaldekningsgrad(MCR) på 861 %. Som forsikringselskap er vi eksponert for en rekke finansielle risikoen. På kort sikt er den største risikoen at de økonomiske tapene vi dekker for våre kunder blir større enn ventet. Deretter kommer risikoen for tap som følge av uventede svingninger i finansmarkedene. Disse risikoene er styrt gjennom en solid forsikringsstrategi og moderat langsiktig investeringsfilosofi .

På lengre sikt er vi også eksponert for forretningsmessig risiko der stadig hyppigere endringer i markedet gjør det viktig at vi er i stand til å respondere på disse endringene i omgivelsene. Vårt viktigste grunnlag ligger derfor i godt styringsverktøy etablert gjennom strategiprosesser med påfølgende mål og resultatstyring.

Personalforhold

Selskapet har etter styrets vurdering, gjennom den organisasjonen som nå er etablert, de beste forutsetninger for å lykkes i å realisere selskapets forretningsmessige målsetninger.

Varig Stjørdal hadde ved utgangen av 2018 11 ansatte.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet i Varig Stjørdal anses å være godt. Sykefraværet totalt utgjorde 5,98 %.

Gode resultater etter gjennomført personaltilfredshetsundersøkelse 2018. Det ble i 2018 ikke registrert skader eller ulykker i Varig Stjørdal. Selskapets virksomhet forurenser ikke det ytre miljø.

Likestilling

Varig Stjørdal tilstreber likestilling på alle nivåer, uansett kjønn, etnisk tilhørighet eller annet.

På samme måte skal avlønning gjenspeile stillingsinnhold og kvalifikasjoner, uavhengig av kjønn eller andre forhold.

Ved utgangen av 2018 var kvinneandelen blant ansatte 33% og 67% i selskapets styre.

Selskapet anser ikke noe behov for å iverksette tiltak i henhold til diskrimineringsloven.

Styret og ledelse

Selskapets styre velges av og blant våre kunder/eiere. Styret består av fem kundevalgte representanter samt en ansattvalgt representant.

Selskapet ledes av daglig leder ansatt av styret.

Framtidsutsikter

Styret mener selskapet har et godt fundament for fortsatt lønnsom vekst. Med bakgrunn i strategiske arbeider mener vi det er gode muligheter i markedet for å drive et lokalt forsikringselskap. Det forventes fortsatt vekst i 2019.

Lønnsomheten anses å være tilfredsstillende på tross av svake økonomiske resultater i 2018.

Organisasjonen er styrket gjennom året med økt kompetanse og dyktige medarbeidere.

Det presiseres at det alltid foreligger usikkerhet knyttet til fremtidige forhold

Takk til samarbeidspartnere, tillitsvalgte og medarbeidere

Styret vil takke selskapets medarbeidere, samarbeidspartnere og tillitsvalgte.

Innsatsviljen gir inspirasjon som selskapet kan videreføre inn i kommende år.

Disponering av årets resultat

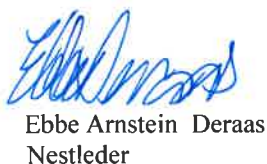
Styret i Varig Stjørdal foreslår følgende disposisjoner knyttet til årsresultatet:

Endring i avsetning til naturskadefond:	1 206 254
Endring i avsetning til garantiordning:	10 809
Netto aktuarielle tap og gevinster på ytelsesbasert pensjon	-2 171 686
Annen opptjent egenkapital	<u>-10 980 324</u>
Sum disponert	<u>-11 934 947</u>

Stjørdal, 31.12.2018/27.03.2019

Torstein Magnar Mørseth
Styreleder

Ebbe Arnstein Deraas
Nestleder

Mari Bakken Paulsen
Styremedlem

Ida Steig
Ansattrepresentant

Sissel Hovland Nordaune
Styremedlem

Elin Wikmark Darell
Styremedlem

Bjørn Ove Slind
Daglig leder

Resultatregnskap

Varig Stjørdal Forsikring

TEKNISK REGNSKAP FOR SKADEFORSIKRING

Noter

1.1.-31.12.2018

1.1.-31.12.2017

Premieinntekter

Opptjente bruttopremier		23.635.635	23.909.997
Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier		-2.456.693	-2.605.776
Sum premieinntekt for egen regning	4	21.178.942	21.304.221

Andre forsikringsrelaterte inntekter

8   **10.939.694**   **11.313.269**

Erstatningskostnader

Brutto erstatningskostnader		-37.039.131	-10.247.170
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningskostnader		16.162.217	-23.702
Sum erstatningskostnader for egen regning	4	-20.876.914	-10.270.872

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Salgskostnader	5	-3.260.272	-4.016.701
Forsikringsrelaterte adm. kostnader inkl. provisjon mottatt gjenforsikring	5,6	-541.861	-646.149
Mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring		0	0
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-3.802.133	-4.662.850

Andre forsikringsrelaterte driftskostnader

7   **-11.773.788**   **-10.711.075**

RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP

-4.334.198   **6.972.693**

IKKE-TEKNISK REGNSKAP

Netto inntekter fra investeringer

Inntekter fra investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper		0	0
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		2.579.306	3.461.108
Netto driftsinntekt fra eiendom		1.237.884	1.144.564
Verdiendringer på investeringer		-16.012.349	-2.294.001
Realisert gevinst og tap på investeringer		7.498.174	12.810.081
Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader		-1.116.652	-1.026.510
Sum netto inntekter fra investeringer		-5.813.636	14.095.242

Andre inntekter

27.213   **24.406**

Andre kostnader

0   **0**

RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP

-5.786.423   **14.119.648**

PERIODENS RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD

-10.120.622   **21.092.342**

Skattekostnad

10   **357.361**   **-2.847.589**

RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER

-9.763.261   **18.244.753**

Andre resultatkomponenter

Poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel		-2.895.583	93.539
Skatt på poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet	10	723.897	-23.384
Sum poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet		-2.171.686	70.155

TOTALRESULTAT

-11.934.947   **18.314.908**

Balanse

Balanse

Varig Stjørdal Forsikring

	Noter	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER			
Investeringer			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Eierbenyttet eiendom	11	46.835.310	48.708.471
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	12,13	147.085.580	148.083.591
Rentebærende verdipapirer		46.933.420	39.880.457
Utlån og fordringer	14	11.847.243	11.508.856
Andre finansielle eiendeler		799.400	799.400
Sum investeringer		253.500.953	248.980.775
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetn i skadefors.			
Gj.f.andel-ikke opptj. brto.premie		0	0
Gj.f.andel-brto erstatn. avsetning		16.162.217	0
Sum gj.f.andel avforsikringstekniske bruttoavsetninger		16.162.217	0
Fordringer			
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring		0	0
Andre fordringer		1.367.758	2.187.849
Sum fordringer		1.367.758	2.187.849
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	11	502.022	-3
Kasse, bank		6.829.704	16.004.268
Pensjonsmidler	9	1.024.290	4.106.586
Sum andre eiendeler		8.356.016	20.110.851
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		4.518.724	5.249.988
SUM EIENDELER		283.905.668	276.529.463

Balanse**Varig Stjørdal Forsikring**

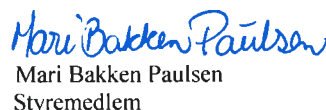
	Noter	31.12.2018	31.12.2017
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Opptjent egenkapital			
Fond mv.			
Avsetning til naturskadefond		23.796.511	22.590.257
Avsetning til garantiordningen		1.069.757	1.058.948
Annen opptjent egenkapital		193.865.046	207.026.176
Andre fond		6.225.888	9.343.401
Sum opptjent egenkapital	15	224.957.202	240.018.782
Forsikringsforpliktelser brutto			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie		11.018.782	11.642.974
Brutto erstatningsavsetning		35.033.564	8.168.861
Sum forsikringsforpliktelser brutto	4	46.052.346	19.811.835
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	9	2.747.239	2.832.791
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser ved periodeskatt		372.643	2.762.994
Forpliktelser ved utsatt skatt	10	742.246	2.194.478
Andre avsetninger for forpliktelser			
Sum avsetninger for forpliktelser	12	3.862.128	7.790.263
Forpliktelser			
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		0	0
Forpliktelser til kredittinstitusjoner		0	0
Avsatt ikke betalt utbytte		3.117.513	3.252.405
Andre forpliktelser		5.053.550	4.878.589
Sum forpliktelser	12	8.171.063	8.130.994
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	12	862.928	777.590
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		283.905.668	276.529.463

Torstein Magnar Mørseth
Styreleder

Ebbe Arnstein Deraas
Nestleder

Mari Bakken Paulsen
Styremedlem

Ida Steig
Ansattrepresentant

Sissel Hovland Nordaune
Styremedlem

Elin Wikmark Darell
Styremedlem

Bjørn Ove Slind
Daglig leder

Oppstilling av endringer i egenkapital

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL						
Varig Stjørdal Forsikring						
Kroner	Naturskadefond	Garantiordning	Andre fond	Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpl.-eiend.	Annens opptjent egenkapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 31.12.2016	22.029.884	1.030.368	9.343.401	(14.352.008)	207.191.328	225.242.973
1.1.-31.12.2017						
Resultat før andre resultatkomponenter	560.373	28.580			17.655.800	18.244.753
Andre resultatkomponenter						
Poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet						
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelses-eiendel				93.539		93.539
Skaff på poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet				(23.384)		(23.384)
Sum poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet				70.155	-	70.155
Sum andre resultatkomponenter	-	-	-	70.155	-	70.155
Totalresultat	560.373	28.580	-	70.155	17.655.800	18.314.908
Utbetal/Vedtatt kunde utbytte					(3.539.098)	(3.539.098)
Til / fra andre fond						
Egenkapital 31.12.2017	22.590.257	1.058.948	9.343.401	(14.281.853)	221.308.029	240.018.782
1.1.-31.12.2018						
Resultat før andre resultatkomponenter	1.206.254	10.809	-		(10.980.324)	(9.763.261)
Andre resultatkomponenter						
Poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet						
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelses-eiendel				(2.895.583)		(2.895.583)
Skaff på poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet				723.697		723.697
Sum poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet				(2.171.686)	-	(2.171.686)
Sum andre resultatkomponenter	-	-	-	(2.171.686)	-	(2.171.686)
Totalresultat	1.206.254	10.809	-	(2.171.686)	(10.980.324)	(11.934.947)
Utbetal/Vedtatt kunde utbytte					(3.126.633)	(3.126.633)
Til / fra andre fond			(3.117.513)		3.117.513	
Egenkapital 31.12.2018	23.796.511	1.069.757	6.225.888	(16.453.539)	210.318.596	224.957.203

Kontantstrøm

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	2018	2017
Innbetalte premier direkte forsikring	23.011.443	23.790.490
Utbetalte gjenforsikringspremier	-2.456.693	-2.605.776
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser dir. forsikring	-10.174.428	-8.193.565
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	0	-23.702
Betalte driftskostnader	-3.050.084	-2.599.984
Netto finansinntekter	1.738.726	2.741.100
Betalte skatter	-2.761.325	-3.655.191
Utbetalt utbytte/vedtatt kundeutbytte	-3.182.502	-2.944.728
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	3.125.137	6.508.644
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter:		
Netto kontantstrøm lån til kunder mv.		
Netto kontantstrøm av aksjer og andeler i andre selskaper	-7.103.947	-74.430.841
Netto kontantstrøm av obligasjoner	-7.465.179	72.528.692
Netto kontantstrøm av sertifikater		
Netto kontantstrøm av eiendom	3.111.046	3.420.764
Netto kontantstrøm av andre verdipapirer med kort løpetid		
Netto kontantstrøm andre kredittinstitusjoner		
Netto kontantstrøm av driftsmidler mv	-531.209	195.400
Netto kontantstrøm andre finansielle eiendeler		
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-11.989.290	1.714.014
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter:		
Utbetalinger i f.m. skadef byggende fond/andre fond		
Utbetalinger i.f.m. skadeforsikr.selskapenes garantiordning		
Innbetallinger i.f.m. Skadeforsikr.selskapenes garantiordning		
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	0	0
Netto kontantstrøm for perioden	-8.864.153	8.222.659
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-8.864.153	8.222.659
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens beg.	27.130.115	18.907.456
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	18.265.962	27.130.115
Spesifikasjon av beholdning av kontanter og kontantekvivalenter		
Innskudd hos kredittinstitusjoner	11.436.258	11.125.847
Kontanter og bankinnskudd *	6.829.704	16.004.268
Sum kontanter og kontantekvivalenter	18.265.962	27.130.115
* Herav bundet på skattetrekkkonto	442.007	441.384

NOTER

1. Regnskapsprinsipper

Regnskapet for 2018 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR-2015-12-18-1775). Årsregnskapsforskriften bygger i stor grad på EU-godkjent IFRS'er og tilhørende fortolkningsresultater.

Nye standarder anvendt

IFRS 15 Inntekt fra kundekontrakter (2014)

Foretaket implementerte IFRS 15 med virkning fra 1. januar 2018. Standarden etablerer prinsipper for å rapportere nyttig informasjon om art, beløp, tidfesting og usikkerhet av inntekter og kontantstrømmer som kommer fra aktuelle kontrakter med kunder. En fem-trinns modell for å avgjøre hvordan og når inntekter innregnes, men den gjelder ikke for innregning av inntekter fra forsikringskontrakter, finansielle eiendeler eller leasingavtaler, som utgjør hovedsakelig alle foretakets inntektsstrømmer. Øvrige inntektsstrømmer, som for eksempel inntekter fra varesalg, inntekter fra salg og formidling av tjenester fra tredjepart og provisjonsinntekter utgjør en ubetydelig del av inntektene. For disse inntektene er den modifiserte retrospektive metoden med effekter fra første gangs anvendelse innregnet på dagen for implementering og uten omarbeiding av sammenligningstall, benyttet. Den nye standarden har ikke gitt effekter på foretakets finansielle stilling, resultat eller kontantstrømmer.

Nye standarder og fortolkninger ennå ikke vedtatt

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2018, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette selskapsregnskapet. De som kan være relevante for foretaket er angitt nedenfor. Foretaket planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014)

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioden som begynner på eller etter 1. januar 2018. Se for øvrig avsnittet nedenfor om utsatt implementering. Standarden introduserer nye krav til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres som enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet.

Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler målt til amortisert kost og renteinstrumenter til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garantikontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kredittap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kredittap over eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet muligheten til å utsette ikrafttredelsesdato for IFRS 9 til 1.januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig er et forsikringsforetak og har besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

IFRS 16 krever at alle kontrakter som tilfredsstillter definisjonen til en leieavtale skal rapporteres i leietakers balanse som rett-til-bruk eiendeler og leieforpliktelser. Tidligere klassifisering av leieavtaler som enten operasjonell eller finansiell leieavtale er fjernet. Kortsiktige leieavtaler (mindre enn 12 måneder) og leie av eiendeler med lav verdi er unntatt fra kravene. En leietaker skal innregne rett-til-bruk eiendelene og leieforpliktelsene. Rente-effekten av diskontering av leieforpliktelsene skal presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden vil presenteres sammen med foretakets øvrige avskrivninger, mens rente-effekten av diskontering vil presenteres som en finanspost. Ikrafttredelse av IFRS 16 er 1.januar 2019. Standarden forventes å ha effekt på foretakets finansregnskap, gjennom en vesentlig økning av foretakets innregnede eiendeler og forpliktelser og ved potensielt å påvirke presentasjonen og periodiseringen av innregningen i resultatregnskapet.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 Forsikringskontrakter etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. IFRS 17 er en kompleks standard som inneholder noen grunnleggende forskjeller i forhold til gjeldende regnskapsføring av måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter vil bli innregnet til en risikojustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer pluss et beløp som representerer uopptjent resultat i gruppen av kontrakter (kontraktsmessig servicemargin). Hvis en gruppe av kontrakter er eller blir tapsgivende, vil tapet innregnes umiddelbart. Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller utgifter vil bli presentert separat. IFRS 17 å tre i kraft 1. januar 2022. Standarden forventes å påvirke foretakets regnskap gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil ikke ha vesentlig effekt basert på våre foreløpige vurderinger med den virksomheten foretaket har per i dag.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Innregning av inntekter og kostnader

Premieinntekter mv.

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Opptjente bruttopremier beregnes med utgangspunkt i de beløp foretaket har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning (forfalte bruttopremier). Ved periodeslutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres (endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie). Premieinntekter for egen regning beregnes ved at tilsvarende periodisering gjøres for premie for avgitt gjenforsikring, som reduserer de tilsvarende brutto premiebeløpene. Premie for mottatt gjenforsikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader består av betalte bruttoerstatninger redusert med gjenforsikringsandel, i tillegg til endring i brutto erstatningsavsetning, også redusert med gjenforsikringsandel. Direkte og indirekte skadebehandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatningskostnadene inneholder avviklingstap/-gevinst på tidligere års avsetninger.

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Forsikringsrelatert driftskostnader består av forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metode.

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater.

Alle lånekostnader innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metoden.

Materielle eiendeler

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte

henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdeler har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Eierbenyttet eiendom defineres som eiendom som brukes av Varig Stjørdal Forsikring gjensidig i utøvelse av sin virksomhet. Hvis eiendommen brukes både til foretakets egen bruk og som investeringseiendom, klassifiseres eiendommen basert på faktisk bruk av eiendommen.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflyte foretaket, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivninger

Hver komponent av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger:

- eierbenyttet eiendom: 10-50 år
- anlegg og utstyr : 3-10 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Investeringsseiendommer

Eiendom som leies ut eller er rene investeringsobjekter, eller begge deler klassifiseres som investeringseiendommer. Disse eiendommene benyttes ikke i produksjon, levering av varer eller tjenester, eller til administrative formal.

Ved førstegangsinnregning vurderes investeringseiendommene til kost, det vil si kjøpesum inkludert direkte henførbare kostnader ved kjøpet. Investeringseiendommer avskrives ikke.

Investeringsseiendommene vurderes deretter til virkelig verdi, og alle verdiendringer innregnes i resultatet.

Virkelig verdi baseres på markedspriser, eventuelt justert for forskjeller i type, lokasjon eller tilstand til den enkelte eiendom. Der markedspriser ikke er tilgjengelig vurderes eiendommene individuelt ved at forventet fremtid netto kontantstrøm diskonteres med avkastningskravet for den enkelte investering. I netto kontantstrøm hensyntas eksisterende leiekontrakter og forventninger om fremtidig leieinntekter basert på dagens utleiemarked. Avkastningskravet fastsettes ut fra forventet fremtidig risikofri rente og en individuelt fastsatt risikopremie, avhengig av utleiesituasjon og byggets beliggenhet og standard.

Det foretas også en vurdering mot observerte markedspriser. Verdsettelsen utføres både av eksterne og intern ekspertise, som har betydelig erfaring i å verdsette tilsvarende eiendommer i geografiske områder hvor foretakets investeringseiendommer er lokalisert. Ved bruksendringer og reklassifisering til eierbenyttet eiendom, benyttes virkelig verdi på reklassifiseringstidspunktet som anskaffelseskost for etterfølgende måling.

Leasing

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraksperioden.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS - reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR - incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med foretakets forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret foretaket har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende kontantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis ved verdifall.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- tilgjengelig for salg
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når foretaket blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Normalt vil førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser.
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og rentebærende verdipapirer.

Tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivate finansielle eiendeler som ved førstegangsinnregning har blitt plassert i denne kategorien, eller som ikke har blitt plassert i noen annen kategori. Etter førstegangsinnregning måles finansielle eiendeler i denne kategorien til virkelig verdi, og gevinst eller tap innregnes i andre resultatkomponenter, med unntak av tap ved verditall, som innregnes i resultatet.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstillers definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter, kontanter og kontantekvivalenter og obligasjoner klassifisert som lån eller fordringer.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassene finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet og finansielle derivater som sikringsbokføres.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorizonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene ansvarlig lån, andre forpliktelser, forpliktelser i forbindelse med forsikring, påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettingsmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 12.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall, vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kredittrisikokarakteristikker grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet.

Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom

verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Tilgjengelig for salg

For finansielle eiendeler tilgjengelig for salg foretas en vurdering av hvorvidt eiendelene er utsatt for tap ved verdifall hvert kvartal. Dersom en reduksjon i virkelig verdi av en eiendel klassifisert som tilgjengelig for salg, sammenlignet med anskaffelseskost, er vesentlig eller har vart mer enn ni måneder, blir akkumulerte tap ved verdifall, målt til forskjellen mellom anskaffelseskost og nåværende virkelig verdi, fratrukket tap ved verdifall på den finansielle eiendelen som tidligere har blitt innregnet i resultatet, fjernet fra egenkapitalen og innregnet i resultatet selv om den finansielle eiendelen ikke har blitt fraregnet.

Tap ved verdifall som er innregnet i resultatet reverseres ikke i resultatet, men i andre resultatkomponenter.

Utbytte

Mottatt utbytte fra investeringer innregnes når foretaket har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Avgitt utbytte innregnes som en forpliktelse i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Dette innebærer at utbytte fraregnes i egenkapitalen i det regnskapsåret det avsettes for.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om foretakets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker foretakets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke foretakets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinngrensning av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre resultatkomponenter, hvor skatten da innregnes i andre resultatkomponenter, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutning beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi.

Transaksjoner med samarbeidende selskaper

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig opererer som agent på vegne av Gjensidige Forsikring ASA. For disse tjenestene mottas det provisjoner. For de tjenester Gjensidige Forsikring ASA yter Varig Stjørdal Forsikring gjensidig ved å drifte brannforretningen, betales en godtgjørelse til Gjensidige Forsikring ASA. Det samme gjelder øvrig bistand.

2. Bruk av estimater

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelsen av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimaterne og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimaterne og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales de regnskapsprinsippene som benyttes av Varig Stjørdal Forsikring gjensidig, hvor vurderinger, estimater og forutsetninger kan avvike vesentlig fra de faktiske resultatene.

Forsikringstekniske avsetninger

Bruk av estimater ved beregning av forsikringstekniske avsetninger gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper, bransjer med kort eller lang avviklingstid. Med avviklingstid menes hvor lang tid det går fra et tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt eller oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse. Brannkassen har kun forsikringsprodukter i den korthalede bransjen.

3. Risiko og kapitalstyring

Oversikt

Risikostyring er en del av den daglige virksomheten i Varig Stjørdal Forsikring gjensidig. En helhetlig styring av risiko sikrer at ulike risikoer vurderes og håndteres på en konsistent måte. Formålet med risikostyring i Varig Stjørdal Forsikring gjensidig er at risikoeksponeringen ikke skal overstige risikoevnen. Gjennom en sterk risikostyring vil risikoer identifiseres, analyseres, kvantifiseres og styres både med sikte på å redusere usikkerhet og store økonomiske tap. Foretaket sin virksomhet innebærer både forsikringsmessig og finansiell risiko. Den forsikringsmessige risiko er knyttet til brann- og naturskadeforsikring overfor foretakets kunder, mens finansrisikoen er relatert til foretakets investeringsrisiko hovedsakelig knyttet til foretakets kapitalforvaltning.

Organisering

Styret har det overordnede ansvar for at risikonivået er tilfredsstillende sett i forhold til foretaket sin soliditet og risikovilje. Dette innebærer å sikre at det eksisterer nødvendige retningslinjer, rutiner og

rapportering for en tilfredsstillende risikostyring og for at lover og forskrifter etterleves, samt at arbeidet med risikostyring og internkontroll er hensiktsmessig organisert og dokumentert.

Daglig leder er ansvarlig for risikostyringen. Det pågår en kontinuerlig prosess for å forebygge og avdekke etterlevelsrisiko ift. lover og forskrifter, samt interne policies og instruksjoner.

Forsikringsrisiko

Hovedgrunnlaget for forsikring er overføring av risiko fra forsikringstaker til forsikringsselskap. Varig Stjørdal Forsikring gjensidig mottar forsikringspremie fra et stort antall forsikringstakere, og til gjengjeld forplikter man seg som forsikringsgiver til å betale erstatning dersom en skade inntreffer. Forsikringsrisiko vil derfor utgjøre en stor del av den totale risikoeksponeringen. Forsikringspremier mottas på forhånd, og avsettes for å dekke fremtidige skadeutbetalinger. Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at den forsikrede hendelse inntreffer og usikkerheten med hensyn til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at denne risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres.

Erfaring viser at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil den relative variabiliteten omkring det forventede resultat være. Dessuten vil en mer diversifisert portefølje ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. Ved utforming av tegningspolicy er det tatt sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko samt å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver kategori til å redusere variabiliteten i det forventede resultatet.

Faktorer som kan ha negativ innvirkning på forsikringsrisiko i brannforsikring kan være mangel på risikospredning når det gjelder risikotype, forsikringssum og art av næringsvirksomhet som forsikringen dekker. Uventet økning i inflasjonen vil også ha negativ effekt på skadeutbetalinger.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig tilbyr brannforsikringsprodukter og tilhørende naturskadeforsikring rettet mot privatkunder, landbruk og næringsliv i sitt geografiske konsesjonsområde. Brannkassen er selv ansvarlig for de brannskader som inntreffer for sine kunder. Siden det er stor variasjon i brannskadenes størrelse er det kjøpt reassuranseskytelse hos Gjensidige Forsikring ASA. For 2018 er egenregningen 3.000.000 kroner; dvs at kun skader opp til denne grensen belaster brannkassens regnskap. Reassuranseprogrammet består hovedsakelig av ikke-proporsjonal reassuranseskytelse og er basert på beregnet eksponering, skadehistorikk og kapitalstruktur. Reassuransefunksjonen administreres i Gjensidige Forsikring ASA, som også inkluderer administrasjon av reassuranseprogrammet for de samarbeidende brannkassenes brannforsikring.

Naturskadeforsikring i Norge ivaretas gjennom et obligatorisk medlemskap i Norsk Naturskadepool. Dette er en ordning myndighetene har bedt norske forsikringsselskaper administrere, og naturskadepremien fastsettes av myndighetene. Premien innkreves av forsikringsselskapene i tilknytning til brannforsikrede objekter. Gjennom denne ordningen blir Varig Stjørdal Forsikring gjensidig eksponert for sin markedsandel (basert på brannforsikringssum) av summen av erstatningene i det norske markedet. Poolen kjøper, på vegne av medlemmene, et eget reassuranseprogram, noe som ytterligere reduserer risikoeksponeringen til medlemsselskapene. Forsikringsrisikoen vurderes som moderat med de reassuransedekninger som er kjøpt.

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse, gjennomsnittsskade, kan påvirkes av flere faktorer. En økning i skadefrekvens kan være sesongbetont eller skyldes mer varig påvirkning. For forsikring av bygninger, inventar og løsøre vil vinterkulde føre til økt skadefrekvens for eksempel på grunn økt bruk av elektrisk strøm og fyring for oppvarming av hus. Mer varige endringer i skadefrekvensnivå kan oppstå for eksempel på grunn av endret kundeatferd og nye skadetyper. En varig endring i skadefrekvensnivå vil ha stor påvirkning på lønnsomheten. For brannforsikring er skadefrekvensen på et mye lavere nivå enn i mange andre bransjer.

Størrelsen på erstatningsbeløpene påvirkes av flere faktorer. I brannforsikring kan storskader få stor påvirkning på erstatningskostnadene. Antall storskader i løpet av et år viser stor variasjon fra et år til et annet. Dette gjelder spesielt for næringslivsmarkedet. De fleste bransjer vil ha en underliggende utvikling i gjennomsnittlig erstatningsbeløp på grunn av inflasjon. Historisk har skadeinflasjon for bygning vært noe høyere enn konsumprisindeksen.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig håndterer disse risikoene hovedsakelig gjennom tett oppfølging av utviklingen innen brann- og naturskadeforsikring, tegningsstrategi og aktiv skadebehandling.

Sensitivitetsanalyse – forsikringstekniske avsetninger

Beregning av forsikringstekniske avsetninger for en forsikringsportefølje innebærer at man skal finne et anslag for verdien av de fremtidige kontantstrømmer for erstatningsutbetaling, og det vil alltid være elementer av usikkerhet ved slike beregninger. Det er denne type usikkerhet som forbindes med avsetningsrisiko. Usikkerheten vil være avhengig av egenskaper ved risikotypen. Brann- og naturskadeforsikring er risiko med kort avviklingstid og er dermed mindre eksponert for endringer som påvirker erstatningsutbetalinger i fremtiden.

Inflasjonsrisiko ligger latent i de fleste forsikringsprodukter. Effekten vil variere som følge av produktenes utforming og de vilkår som gjelder ved skadeoppgjør.

Endring i inflasjon (+/- 1-prosentpoeng)	2018	2017
Brannforsikring	334.964	66.860
Naturskadeforsikring	32.372	26.250
Totalt	367.336	93.110

Kapitalstyring

Kjernen i forsikring er overføring av risiko, og foretaket er eksponert for risiko både innen forsikrings- og investeringsvirksomheten. Identifisering, kvantifisering og styring av risiko utgjør en vesentlig del av virksomheten. Ethvert forsikringsselskap må sørge for at kapitalbasen er tilstrekkelig i forhold til risikoeksponeringen. På den annen side har solvenskapital, eller egenkapital, en kostnad.

Et viktig mål for kapitalstyring er å balansere disse to aspektene. Foretakets mål for kapitalstyring er å sikre tilstrekkelig kapitalisering i forhold til negative utfall uten at det skaper en vanskelig finansiell situasjon, samt sørge for at foretakets kapital anvendes på en mest mulig effektiv måte.

Strategi og reglement for kapitalforvaltningen spesifiserer kravene til foretakets kapital. Kapitalstyringen følges opp av daglig leder som påser at kravene gitt av styret etterleves.

Forsikringsvirksomheten er underlagt kapitalkrav fra myndighetene. Kapitalsituasjon for foretaket rapporteres til relevante tilsynsmyndigheter. For foretaket er gjeldende regulatorisk krav basert på standardformelen gitt i Solvens II-regelverket. Foretaket har en sterk kapitalisering.

Regulatorisk kapitalkrav

Det regulatoriske kapitalkravet er beregnet ved bruk av standardformel i henhold til Solvens II-regler. Kapitalkravet for foretaket er 73,8 millioner kroner ved årsslutt. Tellende kapital er 224,7 millioner kroner. Dette gir en solvensmargin på 304 prosent.

Kapitalsituasjonen beregnes basert på foretakets forståelse og tolkning av krav og premisser gitt i lov og forskrift.

Note 3 er i hele tusen.

Tabell 1 – Regulatorisk solvenskapitalkrav (SCR)

	2018	2017
Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkravet	224.700	242.547
Solvenskapitalkrav (SCR)	73.811	82.900
Overskuddskapital	150.889	159.647
Solvensmargin etter Solvency II	304 %	293 %

Tellende kapital til å møte solvenskapitalkravet er differansen mellom eiendeler og forpliktelser beregnet i henhold til Solvens II prinsipper, justert for foreslått utbytte og ansvarlig lånekapital.

I tillegg til solvenskapitalkravet er det definert et absolutt minimums kapitalbehov. Dette kalles minstekapitalkravet (MCR). Faller kapitalen under dette nivået, vil det være forbudt å fortsette virksomheten.

Det er et regulatorisk minstekapitalkrav som skal være mellom 25 prosent og 45 prosent av solvenskapitalkravet.

Tabell 2 – Regulatorisk minstekapitalkrav (MCR)

	2018	2017
Minstekapitalkrav øvre grense (45% av SCR)	33.215	37.305
Minstekapitalkrav nedre grense (25% av SCR)	18.453	20.725
Absolutt minstekapitalkrav (EUR 2,5 mill.)	23.882	23.809
Minstekapitalkrav (MCR)	23.882	23.809
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og MCR	861 %	1019 %

Tellende kapital er delt inn i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Foretaket har i hovedsak kapital i kapitalgruppe 1, som regnes for å være kapital av beste kvalitet. Av samlet tellende kapital kommer 200,9 millioner kroner fra kapitalgruppe 1.

Kapital i kapitalgruppe 2 består av avsetning til naturskadekapital. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser.

Foretaket har ikke kapital i kapitalgruppe 3.

Tabell 3 – Tellende kapital til å møte kravet til kapital

	2018	2017
Basiskapital:		
- Kapitalgruppe 1	200.904	219.957
- Kapitalgruppe 2	4.776	22.590
- Kapitalgruppe 3		
Sum basiskapital	205.680	242.547
Supplerende kapital	0	0
Total tellende ansvarlig kapital MCR	205.680	242.547
- Kapitalgruppe 2 for Solvency II formål	19.020	-17.828
Total tellende ansvarlig kapital SCR	224.700	224.719

De viktigste forskjellene mellom verddivurdering i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper er:

- Immaterielle eiendeler er verdsatt til null under Solvens II
- Hold-til-forfall-obligasjoner er vurdert til virkelig verdi under Solvens II, mens amortisert kost brukes for regnskapsformål
- Forsikringstekniske avsetninger er vurdert annerledes (se nedenfor for mer informasjon)
- Kundefordringer verdsettes til null i Solvens II, da kontantstrømmen relatert til disse inngår i beregningen av forsikringstekniske avsetninger (premieavsetningen)
- Garantiordningen er behandlet som en forpliktelse under Solvens II, mens det regnes som egenkapital i henhold til regnskapsprinsipper
- Ulik verddivurdering av utsatt skatt som følge av forskjellene ovenfor

Ifølge Solvens II-prinsipper er forsikringstekniske avsetninger gitt ved summen av et beste estimat og en risikomargin. For skadeforsikring kan beste estimat for forsikringstekniske avsetninger deles opp i premieavsetninger og erstatningsavsetninger. Tabellene nedenfor viser de forsikringstekniske avsetningene for foretaket i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper.

Tabell 4 – Forsikringstekniske avsetninger

	Regnskap	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skadeforsikringer	35.034	34.256	-778
Premieavsetning for skadeforsikringer	11.019	9.795	-1.224
Risikomargin			0
Sum forsikringstekniske avsetninger	46.052	44.051	-2.002

Erstatningsavsetningene for skadeforsikringer er diskontert i Solvens II, mens erstatningsavsetningene ikke er diskontert i regnskapstallene. Alle øvrige forutsetninger for Solvens II formål er identiske med de regnskapsmessige forutsetninger.

Premieavsetningene for skadeforsikringer i Solvens II er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for ikke avløpt risiko for kontrakter innen kontraktens grense. Premieavsetningene i henhold til regnskapsprinsipper tilsvarer ikke avløpt risiko av forfalt premie for kontrakter som gjelder på verdsettelsestidspunktet, hvor det ikke gjøres fradrag for eventuelle kostnader før den forfalte premien periodiseres. Den praktiske konsekvensen av denne forskjellen er i hovedsak at forventet fremtidig overskudd for kontraktene foretaket er ansvarlig for inkluderes som tellende kapital i Solvens II-balansen. At premieavsetningene i Solvens II er diskontert gir også en forskjell.

En risikomargin inkluderes i de forsikringstekniske avsetningene i henhold til Solvens II-prinsipper. Risikomargin beregnes som kostnaden ved å ha nødvendig kapital for eventuelt å avvikle virksomheten.

Merk at Solvens II rentekurver, uten volatilitetsjustering, benyttes for å beregne forsikringstekniske avsetninger. Ingen overgangsregler benyttes.

Regulatorisk solvenskapitalkravet er bygget opp for å ta høyde for ulike risikokilder.

Markedsrisiko er den største risikoen for Varig Stjørdal Forsikring gjensidig. Innen skadeforsikring er risikoen hovedsakelig knyttet til usikkerhet i forsikringsresultatet for det neste året (premierisiko), samt at risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige (reserverisiko). Motpartsrisiko og operasjonell risiko bidrar også til kapitalkravet.

Det oppstår en diversifiseringsfordel siden alle risikoene ikke vil inntreffe på samme tid.

Tabell 5 – Regulatorisk solvenskapitalkrav

	2018	2017
Tilgjengelig kapital		
Kapitalkrav for skadeforsikringer	11.547	12.288
Kapitalkrav for markedsrisiko	67.862	77.027
Kapitalkrav for motpartsrisiko	2.587	3.832
Diversifisering	-9.506	-10.886
Basis solvenskapitalkrav	72.490	82.261
Operasjonell risiko	1.321	639
Sum regulatorisk solvenskapitalkrav	73.811	82.900

Regulatorisk usikkerhet relatert til Solvens II

Det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til hvordan garantiavsetningen skal behandles i Solvens II. Finanstilsynet argumenterer for at garantiavsetningen skal behandles som en forpliktelse under Solvens II. Foretaket er av den oppfatning at særnorske avsetninger som faktisk er et egenkapitalelement, bør behandles som solvenskapital. Foretaket vil fortsette å arbeide for et

regelverk i tråd med dette. Inntil en endelig avklaring foreligger er garantiavsetningen behandlet som forpliktelse under Solvens II.

Nye skatteregler medfører skatt på sikkerhetsavsetningen som er hensyntatt i kapitalberegningene ved årsskiftet. Dersom foretaket avvikles blir det også skatt på naturskadekapital, men siden det ikke forventes avvikling av foretaket i overskuelig framtid føres det ingen utsatt skatt relatert til naturskadekapital.

4. Premieinntekter og erstatningskostnader mv. i skadeforsikring

	Brannforretning Norge	Naturforretning Norge	Sum Norge
Forfalte premier			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	20.470.905	2.540.538	23.011.443
Gjenforsikringsandel	-2.017.040	-439.653	-2.456.693
For egen regning	18.453.865	2.100.885	20.554.750
Opptjente premier			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	21.079.090	2.556.545	23.635.635
Gjenforsikringsandel	-2.017.040	-439.653	-2.456.693
For egen regning	19.062.050	2.116.892	21.178.942
Erstatningskostnader			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	-36.128.493	-910.638	-37.039.131
Gjenforsikringsandel	16.162.217		16.162.217
For egen regning	-19.966.276	-910.638	-20.876.914
Påløpte brutto erstatningskostnader			
Inntruffet i år brutto	-35.559.552	-1.138.448	-36.698.000
Inntruffet tidligere år brutto	-568.941	227.810	-341.131
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	9.829.527	1.189.255	11.018.782
Brutto erstatningsavsetning	33.367.099	1.666.465	35.033.564

5. Kostnader

	2018	2017
Forsikringsrelaterte adm.kostnader:		
Avskrivninger og verdiendringer	29.184	0
Lønns- og personalkostnader	8.291.422	8.367.038
Honorarer tillitsvalgte	537.500	468.000
IKT-kostnader	398.766	62.817
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva)	352.237	252.851
Andre kostnader	5.966.812	6.223.220
Avgitt kostnader knyttet til mottatt provisjon	-11.773.788	-10.711.075
Avgitt lønns- og personalkostnader salg	-1.781.087	-2.212.723
Avgitt øvrige salgskostnader	-1.479.184	-1.803.978
Sum	541.861	646.149
Salgskostnader:		
Lønns- og personalkostnader	1.781.087	2.212.723
Provisjon	0	0
Øvrige salgskostnader	1.479.184	1.803.978
Sum	3.260.272	4.016.701
Spesifikasjon av revisors godtgjørelse:		
Revisjon	285.915	155.542
Attestasjonstjenester	0	0
Revisjon - rådgivning skatt	66.322	61.975
Rådgivning - annen rådgivning		35.334
Sum	352.237	252.851

6. Lønn og godtgjørelse

	2018	2017
Gjennomsnittlig antall ansatte	11	11
Lønn/godtgjørelse til:		
-Daglig leder	1.034.385	973.032
-Årets pensjonsopptjening daglig leder	132.549	113.844
-Skattepliktig del av forsikringer/el kommunikasjon	18.468	17.844
-Styret	497.500	418.500
Honorar		
Styreleder Torstein Mørseth	97.500	107.500
Nestleder Ebbe A Deraas	50.000	37.500
Medlem Elin Wikmark Darell	40.000	38.000
Medlem Sissel Hovland Nordaune	40.000	35.500
Medlem Mari Bakken Paulsen	42.500	38.000
Medlem Ida Steig	37.500	33.000
Vara Arild Overrein	30.000	38.000
Vara Espen Strømberg	35.000	35.500
Vara Mari-Ann Lilleby	42.500	
Forhenværende styremedlemmer		55.500
-Valgkomite	15.000	21.500
-Generalforsamling	25.000	28.000

Selskapet har en ordning med kollektiv årsbonus for alle ansatte. Ordningen er lik for alle. Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet overfor ledende ansatte eller tillitsvalgte. Det er ikke inngått avtale om særskilt vederlag ved fratredelse, opphør eller endring i ansettelsesforholdet for daglig leder.

7. Andre forsikringsrelaterte driftskostnader

	2018	2017
Kostnader knyttet til mottatt provisjon	11.773.788	10.711.075
Sum andre forsikringsrelaterte driftskostnader	11.773.788	10.711.075

8. Transaksjoner mellom Varig Stjørdal Forsikring gjensidig og Gjensidige Forsikring ASA

Til gode hos andre forsikringsselskaper

Våre tilgodehavender fra Gjensidige Forsikring ASA er inkludert i 'andre fordringer' med kr. 739.890.

Andre forsikringsrelaterte inntekter (provisjoner)

Vi mottar provisjon for salg av forsikringer fra Gjensidige Forsikring ASA, Gjensidige Pensjonsforsikring AS og Gjensidige Bank ASA. Provisjonene fordeler seg slik:

	2018	2017
Mottatt provisjon fra Gjensidige Forsikring ASA	10.720.417	11.137.494
Mottatt provisjon fra Gjensidige Pensjonsforsikring AS	212.273	168.637
Mottatt provisjon fra Gjensidige Bank ASA	7.004	7.138
Sum andre forsikringsrelaterte inntekter	10.939.694	11.313.269

Administrasjonskostnader

Gjensidige Forsikring ASA yter tjenester på flere områder som vi betaler godtgjørelse for. I resultatregnskapet er disse kostnadene inkludert i Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader.

	2018	2017
Kostnader brannforretningen	1.264.746	1.546.555
Kostnader øvrige tjenester	478.905	104.145

9. Pensjon

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig er forpliktet til å ha en tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foretakets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor foretaket betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd. Satsene er syv prosent av lønn mellom 0 og 7,1 G og 20 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

Ved årsskiftet er det 6 ansatte som inngår i foretakets innskuddsordning.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensjon sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør ca 70 prosent av lønn ved fratredelsesalder, forutsatt full opptjeningstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

I tillegg har Varig Stjørdal Forsikring gjensidig pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12 G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensjonen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,2 prosent (3,1), og er justert for alder basert på avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten 2018/2019 er beregnet til 1,71 prosent (1,8). Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 70,02 år (69,5).

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter og de langsiktige markedsforsventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjelden tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Varig Stjørdal Forsikring gjensidig er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko.

Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på ca 2,5 år. Porteføljeverdien vil falle med cirka 2,5 prosent ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med 13,5 prosent ved et parallelt skift i hele rentekurven (rentefall) på minus et prosentpoeng. Verdien vil falle med 8,9 prosent ved en renteøkning på ett prosentpoeng.

Kredittrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kredittrisiko ansees som moderat. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Dersom kredittrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 prosent percentilen) ville det lede til et fall på cirka 9 prosent i obligasjonsporteføljen.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kredittrisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kredittrisiko.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

Uførehyppigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførheten på lang sikt. Forekomsten av uførhet er lav sammenliknet med mange andre arbeidsgivere.

Selskapets ansatte kan bli involvert i større katastrofelignende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser på arbeidsplassen. Dersom en slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at selskapet får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom selskapets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene.

Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Selskapet styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng høyere vil det føre til 2,8 prosent økning av forpliktelsen. Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng lavere faller forpliktelsen med 2,5 prosent. Dersom G øker med ett prosentpoeng faller forpliktelsen med 1,1 prosent.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstille visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil selskapet måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også selskapet få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I Gjensidige Pensjonskasse måles risiko basert på krav fastsatt av Finanstilsynet i form av stresstester. Disse testene skal reflektere 99,5 prosent «value at risk». Pensjonskassen har en bufferkapitalutnyttelse på cirka 75 prosent, noe som tilsier at det ikke er krav om å tilføre pensjonsmidler for å bedre pensjonskassens soliditet.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Varig StjørDAL Forsikring gjensidig er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte. AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere.

Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningens midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Foretaket innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av foretaket. En fordelingsnøkkel basert på foretakets andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017
Antall aktive medlemmer	5	1	6	5	1	6
Antall pensjonister	13	9	22	13	10	23
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Pr. 01.01	26.963.948	2.832.791	29.796.739	27.184.054	2.816.333	30.000.387
Årets pensjonsopptjening	199.501	49.880	249.381	167.677	46.054	213.731
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	38.105	9.527	47.632	32.026	8.796	40.822
Rentekostnad	692.973	72.803	765.776	733.590	74.097	807.687
Aktuarielle gevinster og tap	-83.443	-54.647	-138.090	363.879	137.509	501.388
Utbetalte ytelser	-1.407.092	-136.956	-1.544.048	-1.517.278	-209.906	-1.727.184
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	0	-26.159	-26.159	0	-40.092	-40.092
Virksomhetssammenslutning	0	0	0	0	0	0
Virkning av den øvre grense for eiendelen	1.343.535	0	1.343.535	0	0	0
Pr. 31.12	27.747.528	2.747.240	30.494.767	26.963.948	2.832.791	29.796.739
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	27.747.528	2.747.240	30.494.768	26.963.948	2.832.791	29.796.739
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	-28.771.818	0	-28.771.818	-31.070.534	0	-31.070.534
Netto pensjonsforpliktelse/(pensjonsmidler)	-1.024.290	2.747.240	1.722.950	-4.106.586	2.832.791	-1.273.795
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Pr. 01.01	31.070.534	0	31.070.534	31.149.454	0	31.149.454
Renteinntekt	798.513	0	798.513	843.431	0	843.431
Avkastning ut over renteinntekt	-1.690.138	0	-1.690.138	594.927	0	594.927
Bidrag fra arbeidsgiver	0	26.159	26.159	0	40.092	40.092
Utbetalte ytelser	-1.407.092	0	-1.407.092	-1.517.278	0	-1.517.278
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	0	-26.159	-26.159	0	-40.092	-40.092
Overtakelse/oppkjøp	0	0	0	0	0	0
Oppgjør	0	0	0	0	0	0
Pr. 31.12	28.771.818	0	28.771.817	31.070.534	0	31.070.534
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	199.501	49.880	249.381	167.677	46.054	213.731
Rentekostnad	692.973	72.803	765.776	733.590	74.097	807.687
Renteinntekt	-798.513	0	-798.513	-843.431	0	-843.431
Fjernet KPI-regulering av løpende pensjoner	0	0	0	0	0	0
Arbeidsgiveravgift	38.105	9.527	47.632	32.026	8.796	40.822
Pensjonskostnad	132.066	132.210	264.276	89.862	128.948	218.809
Kostnader er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Forsikringsrelaterte adm.kostnader inkl. provisjon for mottatt gjerforsikring og salgskostnader	132.066	132.210	264.276	89.862	128.948	218.809
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre inntekter og kostnader						
Akkumulert beløp pr. 01.01			19.042.472			19.136.012
Avkastningen på pensjonsmidler	1.690.138		1.690.138	-594.927		-594.927
Endringer i demografiske forutsetninger	640.603	-7.258	633.345	-1.252.048	77.993	-1.174.055
Endringer i økonomiske forutsetninger	-724.046	-47.389	-771.435	1.615.927	59.515	1.675.442
Virkingen av den øvre grensen for eiendelen	1.343.535		1.343.535			0
Akkumulert beløp pr. 31.12.			21.938.056			19.042.472

Aktuarielle forutsetninger			
Diskonteringsrente	2,98 %		2,57 %
Lønnsregulering	3,20 %		3,10 %
Endring i folketrygdens grunnbeløp	3,20 %		3,10 %
Pensjonsregulering	0,00 %		0,00 %
Øvrige spesifikasjoner			
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen	274 236		221 124
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO	90 220		117 424
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år	90 310		117 541
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år			
	Endring i pensjonsforpliktelse 2018		Endring i pensjonsforpliktelse 2017
Prosent			
Sensitivitet			
10 % økt dødelighet	-4,00 %		-3,50 %
10 % redusert dødelighet	3,00 %		2,60 %
+ 1 %-poeng diskonteringsrente	-8,90 %		-9,50 %
- 1 %-poeng diskonteringsrente	13,50 %		12,40 %
+ 1 %-poeng lønnsjustering	2,80 %		2,40 %
- 1 %-poeng lønnsjustering	-2,50 %		-2,10 %
+ 1 %-poeng G-regulering	-1,10 %		-1,00 %
- 1 %-poeng G-regulering	1,10 %		0,90 %
+ 1 %-poeng pensjonsregulering	12,20 %		10,90 %
- 1 %-poeng pensjonsregulering	0,00 %		0,00 %

Verdsettelseshierarki 2018

	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett. teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett. teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM pr. 31.12.2018
Aksjer og andeler	-	1.697.537	-	1.697.537
Obligasjoner	-	26.441.300	-	26.441.300
Derivater	-	632.980	-	632.980
Sum	-	28.771.817	-	28.771.817

Verdsettelseshierarki 2017

	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett. teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett. teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM pr. 31.12.2017
Aksjer og andeler	-	3.883.817	-	3.883.817
Obligasjoner	-	24.701.075	-	24.701.075
Derivater	-	1.398.174	-	1.398.174
Bank	-	1.087.469	-	1.087.469
Sum	-	31.070.534	-	31.070.534

10. Skatt

	2018	2017
Midlertidige forskjeller:		
Driftsmidler	-5.988.941	-5.781.586
Pensjonsforpliktelse	-1.722.949	1.273.795
Sikkerhetsavsetning	9.425.903	10.473.226
Sum midlertidige forskjeller	1.714.013	5.965.435
Aksjer, andeler, obligasjoner og øvrige verdipapirer	1.254.955	2.812.474
Akkumulert skattemessig underskudd	-	-
Netto midlertidige forskjeller	2.968.968	8.777.909
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) (25%)	742.242	2.194.477
Beregning av skattepliktig inntekt:		
Resultat før skattekostnad	-10.120.622	21.092.342
Avvik resultat mellom beregnet og utlignet skatt	21.255	
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	-2.895.583	93.539
Endring i midlertidige forskjeller over resultatet	4.251.410	119.500
Permanente forskjeller	3.199	27.275
Korreksjon tidligere år		
Regnskapsmessig gevinst/tap ved salg av aksjer	-6.352.874	-12.837.848
Tilbakeføring av verdired.finansielle omløpsmidler	16.012.349	2.294.001
Aksjeutbytte etter fritaksmetoden	-709.860	-461.731
Tilbakeføring 3 % av skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	21.296	13.852
Øvrige korreksjoner	-	-
Ikke fradragsberettiget rente på ilignet skatt		
Endring garantiordning og naturskadefond	-	-588.953
Skattepliktig inntekt	230.570	9.751.977
Benyttelse av fremførbart underskudd	-	-
Fremførbart underskudd	-	-
Betalbar skatt	57.643	2.437.994
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	57.643	2.437.994
Formuesskatt	315.000	325.000
Endring utsatt skatt/utsatt skattefordel	-1.452.232	77.505
Endring utsatt skatt/utsatt skattefordel som følge av poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet	723.897	-23.384
Implementeringseffekt ny forskrift (endring i skattesats)		
Korreksjon tidligere år	-1.669	30.474
Skattekostnad i regnskapet	-357.361	2.847.589
Avstemming av skattekostnad		
Skattekostnad i regnskapet	-357.361	2.847.589
Skatt av resultat før skattekostnad	-2.530.155	5.273.086
Forsk. mellom årets skattekostn.og 25 % av res.før skatt	2.172.794	-2.425.496
Forklaring på hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultatet før skatt		
Skatt av midlertidige forskjeller verdipapirer/fremførbart underskudd	-389.380	107.380
Endring i midlertidige forskjeller over resultatet 27-25%		
Skatt av endring utsatt skatt 27-25% tidligere år		
Skatteeffekt av avvik resultat mellom beregnet og utlignet skatt		
Skatt av permanente forskjeller	2.243.528	-2.888.351
Skatt av ikke skattepliktig rente på tilbakebetalt skatt	-	-
Formuesskatt	315.000	325.000
Skatt av benyttet fremførbart underskudd	-	-
Andre forskjeller	5.314	-
Korreksjon tidligere år	-1.669	30.474
Sum differanse	2.172.794	-2.425.496

Endringer i skattereglene for forsikringsforetak

Skattemessig fradrag for forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikringsforetak begrenses med virkning fra 2018 til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelser. Det gis dermed ikke lenger skattemessig fradrag for avsetninger til naturskadekapital og garantiordningen for skadeforsikring. Det er gitt en overgangsordning hvorved avsetningene til naturskadekapitalen og garantiordningen for skadeforsikring per 1.1.2018

skattemessig kan settes på en egen konto som kommer til beskatning først ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. Det avsettes ikke utsatt skatt på naturskadekapital og avsetning til garantiordningen for skadeforsikring (Norge) i samsvar med Årsregnskapsforskriftens § 3-4.

De skattemessige forsikringstekniske avsetningene blir redusert i 2018, hovedsakelig ved at den tidligere sikkerhetsavsetningen ikke lenger inngår i disse. En overgangsregel gir imidlertid foretaket anledning til å fordele den skattemessige inntektsføringen av denne reduksjonen lineært over 10 år, første gang i 2018. Det aktuelle beløpet som fordeles er 10.473.226 kroner.

11. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

	Anlegg og utstyr	Eierbenyttet eiendom
Anskaffelseskost pr. 01.01.17	1.926.819	103.064.870
Tilgang i året		
Utrangert	-191.637	
Avgang i året		
Anskaffelseskost pr.31.12.17	1.735.182	103.064.870
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.17	-1.926.819	-51.884.799
Årets ordinære avskrivninger		-2.471.600
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden		
Tilbakeført utrangert	191.638	
Avgang ordinære avskrivninger		
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.17	-1.735.182	-54.356.399
Bokført verdi 31.12.17	0	48.708.471
Avskrivningsmetode	Lineært	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	10 år	Over 30 og 20år
	Anlegg og utstyr	Eierbenyttet eiendom
Anskaffelseskost pr. 01.01.18	1.735.182	103.064.870
Tilgang i året	531.209	600.439
Utrangert		
Avgang i året		
Anskaffelseskost pr.31.12.18	2.266.391	103.665.309
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.18	-1.735.182	-54.356.399
Årets ordinære avskrivninger	-29.184	-2.473.600
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden		
Tilbakeført utrangert		
Avgang ordinære avskrivninger		
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.18	-1.764.366	-56.829.999
Bokført verdi 31.12.18	502.025	46.835.310
Avskrivningsmetode	Lineært	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	10 år	Over 30 og 20år
	2018	2017
Markedsverdi av tomter og eierbenyttede eiendommer	58.200.000	58.200.000
Balanseført verdi av tomter og eierbenyttede eiendommer	46.835.310	48.708.471
Merverdi utover balanseført verdi	11.364.690	9.491.529

12. Finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelses virkelige verdi. En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)
- Valutaterminer, aksjeopsjoner, fremtidige renteaftaler og valutaswapper hvis virkelige verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonsprisindekser etc.).
- Aksjefond, obligasjonsfond, hedgefond og kombinasjonsfond hvis virkelige verdi er bestemt å bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Børsnoterte ansvarlige lån

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Certifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.
- Rentebærende forpliktelser (bankdrift) målt til virkelig verdi. De rentebærende forpliktelsene verdsettes basert på observerbare rentekurver.
- Eiendomsfond. Eiendomsfondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedsdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) og lokale eiendomsinvesteringer.
- PE-investeringene som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontantstrømsanalyser, prismultipler og nylige markedstransaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation) fastsatt av Equity Venture Capital Association. NAV-verdiene fastsettes av fondsforvaltere ved hjelp av den/de verdsettelsesmetoder i IPEV-retningslinjene som anses som best egnet til å estimere virkelig verdi, gitt de faktiske omstendigheter, for hver underliggende investering. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering. NAV-verdiene justeres deretter for objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Den typiske objektive hendelse er utvikling i verdi på underliggende børsnoterte selskaper siden siste rapportering fra fondet.
- Varig Stjørdal Forsikring gjensidig egne utlån

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Investeringsansvarlig i samråd med daglig leder fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til daglig leder samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Sensitivitetsanalysen for finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata viser resultateffekten av realistiske og plausible markedsutfall. Generelle markedsnedganger eller forverrede framtidutsikter kan påvirke forventning om fremtidige

kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien reduseres. Et verdifall på ti prosent anses som et realistisk og plausibelt markedsutfall for både aksjer og andeler, samt rentebærende verdipapirer som inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

	Balanseført verdi 31.12.2018	Virkelig verdi 31.12.2018	Balanseført verdi 31.12.2017	Virkelig verdi 31.12.2017
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	147.085.580	147.085.580	148.083.591	148.083.591
Rentebærende verdipapirer	46.933.420	46.933.420	39.880.457	39.880.457
Finansielle eiendeler som holdes til forfall				
Obligasjoner som holdes til forfall	0	0	0	0
Utlån og fordringer				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer	0	0	0	0
Utlån	275.000	275.000	275.000	275.000
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikring	17.529.975	17.529.975	2.187.849	2.187.849
Andre fordringer	1.823.690	1.823.690	4.905.986	4.905.986
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	4.518.724	4.518.724	5.249.988	5.249.988
Kontanter og bankinnskudd	18.401.948	18.401.948	27.238.124	27.238.124
Sum finansielle eiendeler	236.568.336	236.568.336	227.820.995	227.820.995
Finansielle forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til amortisert kost				
Ansvarlig lån	0	0	0	0
Andre forpliktelser	12.033.191	12.033.191	15.921.257	15.921.257
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring	0	0	0	0
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	862.928	862.928	777.590	777.590
Forpliktelser innen konsernet	0	0	0	0
Sum finansielle forpliktelser	12.896.119	12.896.119	16.698.847	16.698.847

Verdsettelseshierarki 2018	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett teknikk basert på obs markedsdata	Nivå 3 Verdsett teknikk basert på ikke obs markedsdata	SUM
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	126 559.261	2 846.816	17 679.503	147.085.580
Rentebærende verdipapirer	46 933.420			46.933.420
Finansielle eiendeler målt til amortisert kost				
Obligasjoner som holdes til forfall				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer				
Utlån			275.000	275.000
Finansielle forpliktelser				
Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost				
Ansvarlig lån				

Verdsettelseshierarki 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	SUM
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsett teknikk basert på obs. markedsdata	Verdsett teknikk basert på ikke obs. markedsdata	
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	132.676.190	2.737.900	12.669.501	148.083.591
Rentebærende verdipapirer	39.880.457			39.880.457
Finansielle eiendeler målt til amortisert kost				
Obligasjoner som holdes til forfall				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer				
Utlån			275.000	275.000
Finansielle forpliktelser				
Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost				
Ansvarlig lån				

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2018

	Pr. 1.1.2018	Netto realisert/urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/fra nivå 3	Pr. 31.12.2018	Andel av netto realisert/urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies pr. 31.12.2018
Aksjer og andeler	12.669.501		5.000.002			10.000	17.679.503	
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning								
Sum	12.669.501	-	5.000.002			10.000	17.679.503	-

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10%	1.767.950
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdifall på 10%	0
Sum		1.767.950

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2017

	Pr. 1.1.2017	Netto realisert/urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/fra nivå 3	Pr. 31.12.2017	Andel av netto realisert/urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies pr. 31.12.2017
Aksjer og andeler	7 469 496		5 200 006				12 669 501	
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning							-	
Sum	7.469.496	-	5.200.006	-	-	-	12.669.501	-

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10%	1.266.950
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdifall på 10%	0
Sum		1.266.950

13. Aksjer og andeler

Andre norske aksjer	Organisasjonsnummer	Markeds verdi
Stjørdal Kulturutvikling AS	993777366	500.000
Tangen Næringsbygg As	979918003	6.393.500
Proneo AS	991500936	72.432
ProVenture Seed AS A-aksjer	989765248	498.816
ProVenture Seed AS B-aksjer	989765248	4.748
BK Forum AS	919864222	10.000
Vision Remote	998455359	7.000.008
HellRX AS	919731451	200.000
Green Fox Electro AS	916914253	1.000.000
TTA AS	915093485	2.000.000
Sum andre norske aksjer		17.679.504

Norske aksjefond	Organisasjonsnummer	Markeds verdi
Alfred Berg Norge	957801412	23.125.402
Danske Invest Norge Aksj. Inst 1	981582020	30.179.566
KLP AksjeGlobal Indeks II	987570199	22.708.987
Nordea Stabile Aksjer Global	989851020	4.628.127
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	992976675	16.482.484
Storebrand Norge	938651728	7.265.053
Sum norske aksjefond		104.389.619

Utenlandske aksjefond	Markeds verdi
Investec GSF Global Equity I, Acc. Gross USD	7.767.027
Fisher Investments Institutional Emerging Markets Equity Fund	2.306.230
RBC Funds (Lux) Global Equity Fokus Fond NOK	12.096.384
Sum utenlandske aksjefond	22.169.641

Grunnfondsbevis	Organisasjonsnummer	Markeds verdi
Aasen Sparebank	937903502	1.866.816
Hegra Sparebank Egenkapitalbevis	937903235	980.000
Sum grunnfondsbevis		2.846.816
Sum aksjer og andeler		147.085.580

14. Utlån og fordringer

Utlån og fordringer som måles til amortisert kost	2018	2017
Pantelån		
Andre utlån		
Ansvarlig lån	275.000	275.000
Nedskrivning til virkelig verdi		
Tapsavsetninger med objektive bevis		
Sum utlån og fordringer som måles til amortisert kost	275.000	275.000

Ansvarlige lån	Pålydende verdi		Kostpris		Markedsverdi	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
ProVenture Seed AS	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000
Sum ansvarlig lån	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000

15. Egenkapital

Opptjent egenkapital

Naturskadefond

Driftsresultat fra den obligatoriske naturskadeforsikringen skal reguleres mot naturskadekapitalen. Naturskadekapitalen er bunden kapital og kan bare benyttes til erstatninger etter naturskader i Norge. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd.

Garantiordningen

Avsetning til garantiordning er bunden kapital og skal gi sikkerhet for at forsikringstakerne etter direkte skadeforsikringsavtaler avsluttet i Norge mottar riktig oppfyllelse av forsikringskrav som følger av avtalen.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital er kundenes balanseførte egenkapital som består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning). Andel av årets overskudd som ikke utbetales som utbytte tilføres annen opptjent egenkapital. Ved underskudd blir opptjent egenkapital redusert.

16. Betingede forpliktelser

	2018	2017
Garantier og kommittert kapital	2.000.000	2.000.000
Brutto garantier		
Kommittert kapital, ikke innbetalt		

17. Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått vesentlige hendelser etter balansedagen.

